

Statenbrief

Aan Provinciale Staten

Onderwerp	Startnotitie Participatieverordening
Datum	28-01-2025
Documentnummer	UTSP-1733841646-3370
Van	Jochem Oostveen
Telefoonnummer	+31643172829
E-mailadres	jochem.oostveen@provincie-utrecht.nl
Domein/opgave	BDO
Team	BEI
Portefeuillehouder	Bakker
Bijlage	Startnotitie Participatieverordening

Geachte leden van Provinciale Staten,

Essentie/ samenvatting:

In de [uitvoeringsagenda participatie 2025-2027](#) is toegezegd dat u in maart 2025 wordt geïnformeerd over de provinciale participatieverordening. In bijgevoegde startnotitie wordt toegelicht welke uitgangspunten leidend zijn voor de verordening en hoe het proces ernaartoe eruitziet.

Inleiding:

De participatieve democratie is in beweging. Dat vraagt van decentrale overheden om te organiseren hoe de samenleving kan meedoen, meedenken en meebeslissen. Dat is een waardevolle toevoeging op het maken van beleid of het uitvoeren van overheidstaken.

Participatie is het op interactieve wijze door de provincie laten meedoen van inwoners aan het ontwikkelen van plannen voor beleid, projecten en programma's of het meedoen van de provincie aan een initiatief van inwoners of organisaties. De kaders hiervoor moeten worden vastgelegd in een participatieverordening. Dit is verplicht op grond van de [Wet versterking participatie op decentraal niveau](#) en de aangepaste Provinciewet. Het vervangt en verbreedt de Inspraakverordening. Provinciale Staten zijn bevoegd om deze verordening vast te stellen. De uitgangspunten die in de startnotitie zijn beschreven, komen voort uit de participatievisie en -leidraad die eerder door Provinciale Staten zijn vastgesteld.

Doel van de participatieverordening is om kaders te borgen waaraan participatieprocessen bij de provincie zullen voldoen. Daarmee wordt het voor inwoners, organisaties en ondernemers duidelijk wat ze kunnen verwachten. Hierbij is het de uitdaging om de verordening zodanig op te stellen dat het enerzijds een leidend karakter heeft en anderzijds de ruimte voor maatwerk in de uitvoering van participatie mogelijk maakt.

Thema's voor de participatieverordening

U bent als provinciale Staten bevoegd om de ontwerpverordening ter inzage te leggen en de verordening uiteindelijk vast te stellen. Voorafgaand aan dit besluitvormingstraject wordt de verordening opgesteld aan de hand van een aantal thema's. Deze thema's zijn onder meer gebaseerd op de participatievisie en -leidraad, de sociale agenda en de Statenbrieven over het uitdaagrecht uit januari en maatschappelijke initiatieven.

Uitdaagrecht

In de verordening wordt ook ingepast hoe de provincie omgaat met het uitdaagrecht. Hier bent u in februari 2024 al over [geïnformeerd](#), waarbij de provincie ervoor kiest om een bredere benadering van het uitdaagrecht toe te passen.

Loket voor maatschappelijke initiatieven

In het verlengde van de bredere opvatting van het uitdaagrecht, ligt het loket voor maatschappelijke initiatieven. Dit loket is in 2023 als proef opgezet en werd beheerd door het Netwerk Omgevingsgericht Werken (NOW). De eerste evaluatie is op 27 februari 2024 met Provinciale Staten [gedeeld](#). Hieruit bleek dat het animo gering is en dat de meeste aanvragen moesten worden doorverwezen naar gemeenten.

Ook voor 2024 geldt dat er slechts vier initiatieven zijn ingediend. Gezien het feit dat de initiatieven onder gemeentelijke taken vallen, zijn de initiatiefnemers doorverwezen naar de betreffende gemeenten. Dit laat, net als bij de eerdere evaluatie, zien dat er weinig aanvragen worden ingediend. Conform eerdere toezegging aan Provinciale Staten blijft het digitale loket in ieder geval open totdat de participatieverordening in werking is getreden. Ondertussen onderzoekt de provincie hoe op andere manieren kan worden aangesloten bij maatschappelijke initiatieven. Dit is bij de actieagenda Vitale Samenleving reeds in gang gezet.

Inclusie en representativiteit

Een ander thema wat terugkomt in de participatieverordening is inclusie. Dat betekent dat iedereen moet kunnen participeren, ongeacht eventuele beperkingen. En dus dat iedereen dezelfde kansen moet hebben om deel te kunnen nemen. Hier ligt de link met de uitgangspunten uit de Sociale Agenda. Daarnaast is het lastig om bij participatie een volledige representativiteit te borgen. Niet iedereen wil bijvoorbeeld meedoen. Af en toe naar de stembus is voor veel Nederlanders voldoende. Bovendien zullen niet alle thema's voor iedereen even belangrijk of relevant zijn. Daarom moet voorafgaand aan ieder participatietraject worden stilgestaan en afgewogen of alle voor dit traject relevante doelgroepen daadwerkelijk aan tafel zitten. Deze inspanningsverplichting kan worden opgenomen in de verordening. Net als de inrichting van een participatietraject, vraagt ook inclusiviteit en representativiteit om een mate van maatwerk.

Jongerenparticipatie

Het betrekken van jongeren bij de werkzaamheden van de provincie Utrecht heeft prioriteit en is als zodanig opgenomen in de uitvoeringsagenda. Ook in de viering van de Stichtse Landbrief 650 jaar in 2025 hebben jongeren een prominente rol in het programma. Immers, de opgaven waar de provincie zich mee bezighoudt, hebben juist betrekking op toekomstige generaties. Momenteel wordt er gewerkt aan de uitwerking van de uitgangspunten voor jongerenparticipatie. De bouwstenen voor betekenisvolle jongerenparticipatie van de Nederlandse Jeugdraad (NJR) vormen de leidraad van deze kaders. Als deze uitgangspunten in het voorjaar van 2025 door uw Staten zijn vastgesteld, worden deze geborgd in de participatieverordening.

Vervolgprocedure/ voortgang:

Het proces naar de participatieverordening kenmerkt zich door 5 fasen. Een jaar na de publicatie van de verordening vindt er een evaluatie plaats.

- Fase 1 - Startnotitie met uitwerking thema's en besprekpunten
Analyse van uitgangspunten en eerdere besluiten over participatie en selectie van thema's voor fase 2.
- Fase 2 – Kwalitatief onderzoekspanel en werksessies met Statenleden en ambtenaren

Aan de hand van een kwalitatief inwonerpanel (een vorm van participatie waarbij ook organisaties en ondernemers worden bevraagd), een werksessie met Statenleden en werksessies met ambtenaren worden de thema's verder uitgewerkt.

- Fase 3 - Analyse van de uitkomsten van het inwonerspanel en de werksessies en opstellen van de (ontwerp)verordening.
- Fase 4 - Besluitvorming ontwerpverordening
De bevoegdheid voor het vaststellen van de ontwerpverordening ligt bij Provinciale Staten. Hiervoor staan de beeldvormende, oordeelsvormende en besluitvormende besprekingen gepland in september en oktober 2025.
- Fase 5 - Inspraak en besluitvorming definitieve participatieverordening
Na besluitvorming in PS wordt de ontwerpverordening ter inzage gelegd. Na de inspraakperiode van zes weken worden de reacties beoordeeld en verwerkt. Daarna wordt de definitieve versie van de verordening ter besluitvorming aangeboden. De planning is om in februari 2026 de conceptverordening definitief te laten vaststellen en te publiceren. Na twee jaar volgt een evaluatie om te kijken of er onderdelen uit de verordening aanpassingen behoeven.

Op 8 januari 2025 hebben de fractievoorzitters participatie en gedeputeerde Bakker informeel gesproken over het betrekken van bewoners, ondernemers en organisaties en de opgaven waar de provincie daarin voor staat. Uit het waardevolle gesprek kwam onder meer naar voren dat participatie ook om leervermogen vraagt om participatie steeds beter in te richten en uit te voeren. Een doordachte participatieverordening draagt hieraan bij.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen